

MARELE-DUCAT DE LUXEMBURG

– Radiografia unei țări –

1. *Denumirea oficială*

Marele Ducat de Luxemburg (Grousherzogdem Letzëbuerg – luxemburgheză, Grand-Duché de Luxembourg – franceză; Grossherzogtum Luxemburg – germană)

2. *Situare geografică*

În centrul Europei occidentale, între 49°42' și 50°11' latitudine nordică și între 5°44' și 6°32' longitudine estică.

Limite: Belgia (Vest și Nord; lungimea frontierei de 148 km), Germania (Est; lungimea frontierei de 135 km) și Franța (Sud; lungimea frontierei de 73 km).

3. *Suprafața: 2.586 kmp*

Lungimea maximă a teritoriului de la Nord la Sud: 82 km, lățimea maximă a teritoriului de la Est la Vest: 57 km.

Împărțirea teritorială: din punct de vedere geografic și geologic Luxemburgul cuprinde 2 regiuni naturale: la Nord – Oesling sau Ardenii luxemburghezi, caracterizată printr-un relief accidentat, cu o înălțime medie de 450 m (828,23 kmp; 32% din ansamblul teritoriului), la Sud Gutland („Le Bon Pays“), o prelungire a bazinului loren, cu o înălțime medie de cca. 250 m (1.758,13 kmp; 68% din ansamblul teritoriului).

Rețeaua hidrografică: constituită din fluviul Moselle (străbate teritoriul Marelui-Ducat pe o lungime de 40 km), râurile Our și Sûre (pe care sunt construite două mari centrale hidro-electrice), Attert, precum și afluenții acestora.

4. *Populația*¹

514.100 locuitori²

Densitatea populației: 198,76 loc/kmp

Rata natalității (la 1.000 locuitori): 11,8

Rata mortalității (la 1.000 locuitori): 9

Structura populației pe grupe de vârste: 0-14 ani: 18,0 %; 15-64 ani: 68,1%; peste 65 ani: 13,9%.

Străinii: 229.289 persoane reprezintă 44,6% din total, din care: portughezi (36,77%); francezi (13,80%); italieni (8,62%), belgieni (7,67%), germani (6,66 %) etc. Comunitatea română din Luxembourg numără 1324 persoane.

Populația activă: 348.700 persoane (inclusiv 146.300 transfrontalieri), din care 28,93% sunt ocupați în domeniul activităților financiare, de credit și asigurare, imobiliare și servicii pentru societăți, 25,67% în domeniul activităților comerciale, 22,11% în sectorul serviciilor productive și neproductive, 11,01% în construcții, 10,81% în industriile extractivă și manufacturieră, și 1,47% în agricultură, viticultură și silvicultură.

Rata șomajului se cifrează în prezent la 5,8%³.

5. *Religia*

96,9% din totalul populației este catolică; 1,2% protestantă; 0,2% israelită și 0,6% de alte confesiuni; 1,1% nu are religie declarată.

6. *Capitala*

Luxemburg: 88.600 locuitori⁴.

¹ Istoria consemnează două mari fluxuri migratorii luxemburghize înspre Principatele Române: primul datând din secolele XII-XIII (în zonele Sibiu, Bistrița), cel de-al doilea din secolul XIX (în zona Banatului).

² La 01 ianuarie 2010.

³ La 01 ianuarie 2010.

⁴ La 1 ianuarie 2009.

Alte localități principale: Esch-sur-Alzette (29.900 locuitori), Differdange (21.100 locuitori), Dudelange (183200 locuitori), Pétange (15.400 locuitori), Sanem (14.300 locuitori), Hesperange (12.800 locuitori), Bettenbourg (9.700 locuitori), Schifflange (8.400 locuitori), Kayl (7.800 locuitori), Ettelbruck (7.700 locuitori).

În proporție de 68% populația Luxemburgului trăiește în localități/comune de tip urban.

7. *Forma de guvernământ*

Democrație reprezentativă, sub forma unei monarhii constituționale.

Șeful statului este Alteța Sa Regală Marele-Duce Henri de Luxembourg, Prinț de Nassau și Principe de Bourbon-Parma. Este căsătorit cu Alteța Sa Regală Marea-Ducesă Maria Teresa. Prințul Guillaume este Marele-Duce Moștenitor.

8. *Însemnele naționale*

Ziua Națională: 23 Iunie (aniversarea oficială a zilei de naștere a Marelui-Duce)

- **Drapelul luxemburghez** se compune, începând din 1845, din trei benzi – roșie, albă, bleu – dispuse orizontal.
- **Stema** figurează un leu cu coroană și este folosită în trei formate diferite: mic, mijlociu și mare.
- **Imnul național** este format din prima și ultima strofă a poemului „*Ons heemecht*“ („Patria noastră“), un text din 1859 al poetului Michel Lentz, pus pe muzică de Jean-Antoine Zinnen.
- **Imnul Casei Mari Ducale** („*Wilhelmus*“) este intonat la ceremoniile oficiale, la sosirea și la plecarea unui membru al familiei Mari Ducale.

9. *Limba*⁵

– limba națională: luxemburgheză

⁵ Conform Legea privitoare la regimul limbilor, adoptată de Camera Deputaților la 24 februarie 1984.

- limba oficială (inclusiv a legislației): franceză
- limbi administrative și judiciare: luxemburgheza, franceză și germană

10. *Împărțirea administrativă*

3 districte: Luxemburg, la Sud-Vest; Grevenmacher, la Sud-Est; Diekirch, la Nord.

Fiecare district este condus de către un comisar de district, numit de Marele-Duce, asistat de un secretar de district, de asemenea numit de Marele-Duce. Comisarilor de district sunt plasați sub autoritatea Ministerului de Interne (administrație teritorială) și realizează supravegherea generală a modului în care își îndeplinesc atribuțiile administrațiile comunale, syndicatele de comună și instituțiile publice din subordinea comunelor. Competența comisarilor de district este extinsă la toate orașele și comunele din subordine, cu excepția orașului Luxemburg.

Districtele sunt împărțite, la rândul lor, în 12 cantoane: Capellen, Clervaux, Diekirch, Echternach, Esch-sur-Alzette, Grevenmacher, Luxembourg, Mersch, Redange, Remich, Vianden, Wiltz.

Unitatea administrativă de bază este comună. Sunt 116 comune, inclusiv orașul Luxemburg. Comunele pot avea și statut de oraș, care le este atribuit prin lege. În prezent, numărul orașelor se ridică la 12: Luxemburg, Diekirch, Differdange, Dudelange, Echternach, Esch-sur-Alzette, Ettelbruck, Grevenmacher, Remich, Rumelange, Vianden și Wiltz. Este de menționat faptul că legea luxemburgheză prevede că în comunele în care populația rezidentă cuprinde mai mult de 20% străini, se constituie, la nivelul Consiliului comunal o comisie consultativă pentru străini.

Din punct de vedere al administrării justiției, Marele-Ducat este divizat în 2 sectoare judiciare, respectiv Luxemburg și Diekirch.

Din punct de vedere electoral, țara este împărțită în 4 circumscripții: Sudul (cantoanele Esch-sur-Alzette și Capellen), Centrul (cantoanele Luxemburg și Mersch), Nordul (cantoanele Diekirch, Redange, Wiltz, Clervaux și Vianden) și Estul (cantoanele Grevenmacher, Remich și Echternach).

11. *Scurt istoric*

Istoria Luxemburgului este atestată începând cu anul 963, când contele Siegfried, fondatorul Casei de Luxemburg, construiește un castel pe teritoriul actualei capitale, pe amplasamentul unei vechi fortificații romane. În împrejurimile acestuia se formează cu timpul un oraș, iar mai târziu o fortăreață celebră („Gibraltarul de Nord“).

Spre sfârșitul Evului Mediu, fortăreața Luxemburgului devine obiect de dispută și locul luptelor dintre francezi, spanioli, austrieci și prusaci.

În 1364, sub domnia lui Wenceslas I, Duce de Luxemburg, Luxemburgul este cesionat comitatului Chiny, integrându-se astfel unui teritoriu de aproape patru ori mai mare decât cel actual.

În 1659, prin Tratatul Pirineilor, partea meridională a Luxemburgului, cu orașele Thionville, Montmédy, Ivoix-Carigan, Damvillers, Chauvency et Marville este cedată Franței (primul partaj al Luxemburgului).

În 1815, Congresul de la Viena decide ca Ducatul de Luxemburg, ridicat la rangul de Mare-Ducat, să fie atribuit cu titlu personal regelui Olandei. Cu această ocazie, se produce al doilea partaj al Luxemburgului (prin cedarea către Prusia a teritoriilor sale de la est de Moselle, Sûre și Our, cu orașele Bitburg și Saint-Vith, excepție făcând orașul Vianden situat în parte pe malul estic al Our-ului Uniunea personală cu regele Olandei durează până în anul 1890, când Luxemburgul dobândește propria dinastie.

În 1839 se înfăptuiește cel de-al treilea partaj al Luxemburgului, prin care țara atinge dimensiunile de astăzi. Prin Tratatul de la Londra – încheiat între Marile Puteri, Belgia și Olanda – îi este cedată Belgiei partea valonă a Marelui-Ducat, cuprinzând orașele Arlon, Bastogne, Marche, Neufchâteau și Virton (Provincia Luxemburg din Belgia), în timp ce Luxemburgul obține administrație autonomă în cadrul uniunii personale cu regele Olandei.

Tratatul de la Londra din 11 mai 1867 confirmă integritatea teritorială și independența politică a Marelui-Ducat, plasându-i neutralitatea permanentă sub garanția marilor puteri. Luxemburgul se retrage din Confederația Germanică, iar fortăreața este distrusă.

În 1890, prin moartea Marelui Duce Guillaume al III-lea (fără moștenitor bărbătesc direct) se inaugurează dinastia proprie a Luxemburgului – Casa de Nassau – prin depunerea jurământului de către Marele-Duce Adolphe I. Îi urmează Guillaume IV (1905-1912), Marie-Adélaide (1912-1919), Charlotte (1919-1964), Marele-Duce Jean (1964-2000) și Marele-Duce Henri (din 7 octombrie 2000). Din 18 decembrie 2000, Prințul Guillaume, a fost numit oficial ca Mare-Duce Moștenitor.

În pofida statutului de neutralitate, Luxemburgul a fost ocupat atât în primul, cât și al doilea război mondial de către armatele germane.

În 1948, Luxemburgul renunță la statutul de neutralitate și urmează o politică activă de cooperare la nivel european și internațional.

În 1949, aderă la NATO.

În 1952 devine membru fondator al Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO) și sediu al acestei prime organizații integratiste europene.

În 1958 intră în Comunitatea Economică Europeană (CEE). În 1992, Luxemburgul – deja sediul unor importante instituții comunitare – este consfințit drept unul din cele trei sedii permanente ale organizațiilor comunitare, între care Banca Europeană de Investiții, Curtea de Justiție Europeană, Curtea de Conturi Europeană, Oficiul Statistic al Comunităților Europene, Oficiul de Publicații Oficiale ale CEE, Secretariatul general al Parlamentului European și altele.

La nivel regional, Luxemburgul a creat, împreună cu Belgia, Uniunea Economică Belgo-Luxemburgheză (1921), iar cu Belgia și Olanda, Uniunea BENELUX (1944) în funcțiune și astăzi.

12. Organizarea de stat

Organizarea de stat a Luxemburgului este stabilită prin **Constituția** din 17 octombrie 1868 (modificată în 1919, 1948, 1956, 1972, 1983, 1988, 1989, 1996, 2004, 2006, 2007 și 2009). Constituția actuală este alcătuită din 121 articole, împărțite în treisprezece capitole.

Deși nu este prevăzută expres în Constituție, organizarea statală a Marelui-Ducat este statuată și îndeplinită pe coordonatele separației și cooperării puterilor legislative, executive și judecătorească. În Luxembourg, la fel precum în alte democrații parlamentare, **separația puterilor este suplă**. Între puterile legislative și executive relațiile sunt multiple, însă puterea judecătorească este complet independentă.

Conform articolului 32 din Constituție, Marele-Duce exercită puterea suverană, care aparține națiunii. Marele-Duce nu are nici o altă putere în afara celor cu care este investit prin Constituție și prin legile speciale aprobate conform Constituției.

Exercitarea puterii legislative este realizată **împreună** de **Camera Deputaților, Guvern și Consiliul de Stat**. Marele-Duce promulgă legile într-un termen de trei luni de la votarea lor în Camera Deputaților; dispune reglementările și ordinele necesare pentru intrarea în vigoare a legilor, dar nu le poate suspenda și nici nu poate acorda dispense în privința aplicării lor (Articolele 34 și 36 din Constituție).

Camera Deputaților (Parlamentul, unicameral) este compusă din 60 deputați aleși prin vot egal, direct și secret, pe o perioadă de 5 ani.

În conformitate cu rezultatele alegerilor legislative din 7 iunie 2009, cele 60 mandate parlamentare sunt distribuite astfel: Partidul Creștin-Social (26); Partidul Muncitoresc Socialist Luxemburghez (13); Partidul Democrat (Liberal, 9); «Dei Greng» (Ecologistii) (7); Alternativa Democrată Reformatoare (ADR) (4), «Déi Lenk» (Comuniștii) (1).

În actuala legislatură (2009-2014), Președintele Camerei Deputaților este Domnul Laurent Mosar, membru al Partidului Creștin-Social.

Marele-Ducat de Luxembourg a 6 reprezentanți în Parlamentul European – domnii Charles Goerens, Georges Bach, Claude Turmes, Robert Goebbels, Frank Engel și Doamna Astrid Lulling

Doamna Viviane Reding, îndeplinește funcția de **Vice-Președinte al Comisiei Europene** și Comisar european pentru justiție drepturi fundamentale și cetățenie.

Puterea executivă aparține Marelui-Duce, care o exercită prin intermediul Guvernului. Membrii Guvernului sunt responsabili, Constituția

menționând ca toate hotărârile Marelui-Duce trebuie să fie contrasemnate de către un membru al Executivului, care își asumă astfel responsabilitatea politică.

Ca organ al puterii executive, Marele-Duce asigură executarea legilor, veghează la menținerea ordinii și la administrarea bunurilor publice.

Marele-Duce reglementează organizarea Guvernului, numește și revocă pe membrii Guvernului, singura limitare a acestei alegeri este în cazul în care miniștrii nu întrunesc majoritatea de voturi în Parlament. Între membrii Guvernului și Marele-Duce nu există nici o altă autoritate intermediară.

Actualul Guvern al Luxemburgului (rezultat în urma alegerilor legislative din 7 iunie 2009) este format din 15 membri, propuși de către Primul Ministru și numiți de Marele-Duce. De regulă, seful statului numește în funcția de premier pe liderul partidului sau al coaliției câștigătoare în alegerile pentru Camera Deputaților. Membrii guvernului răspund în fața Camerei Deputaților.

Coaliția de guvernare actuală este alcătuită din Partidul Creștin-Social și Partidul Muncitoresc-Socialist Luxemburghez.

De remarcat distincția clară dintre funcțiile politice și aparatul administrativ, în sensul că actualmente nu există ministru sau alt membru al Guvernului care să nu facă parte dintr-un partid sau care să nu fie recomandat de un partid, astfel încât activitatea fiecăruia se realizează și contează nu numai în nume personal, dar este apreciată de populație și în cadrul alegerilor; pe de altă parte, aparatul ministerelor și celorlalte instituții centrale nu este constituit pe criterii politice, ci de profesionalism, ceea ce, adăugat la schimbarea titularilor portofoliilor ministeriale o dată la cinci ani, s-a dovedit un factor garant al continuității excepționale a politicii generale și departamentale a Luxemburgului.

Din 20 ianuarie 1995 și până în prezent, Primul Ministru al Luxemburgului este Domnul Jean-Claude Juncker, care deține totodată funcțiile de Ministru de Stat, și Ministrul Trezoreriei. Este Președinte de Onoare al Partidului Creștin-Social. Din 1997, Domnul Jean-Claude Juncker este președintele ales al consiliului miniștrilor de Finanțe al țărilor participante la Uniunea Economică și Monetară (*«Eurogrup»*), instituționalizat la

1 decembrie 2009, o dată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona). A succedat în fruntea Guvernului luxemburghez Domnului Jacques Santer (care a fost Premier în perioadele 1984-1989 și 1989-1994) și Președinte al Comisiei Europene (1995-1999).

Vice-Prim Ministru este Domnul Jean Asselborn, care deține portofoliul Afacerilor Externe. Este membru al Partidului Muncitoresc-Socialist Luxemburghez.

Consiliul de Stat este un organism constituit, cerut de Constituție, pentru a delibera asupra proiectelor de legi promovate de Guvern sau asupra amendamentelor în legătură cu respectivele proiecte de legi. Orice proiect de lege, înainte de a fi transmis Camerei Deputaților, trebuie să aibă avizul Consiliului de Stat. Consiliul de Stat poate, de asemenea, să soluționeze chestiuni referitoare la dispute administrative și să-și exprime opinia în legătură cu problemele ce îi sunt deferite de către Guvern. Consiliul de Stat este o instituție independentă care, în sistemul unicameral luxemburghez, este chemată să exercite o influență moderatoare, similară unei a doua camere legislative, prin avizele pe care le dă asupra proiectelor și propunerilor de lege ale Camerei Deputaților.

Este alcătuit din 21 de membri, numiți de șeful statului, între care și Marele-Duce Moștenitor, care este membru de drept.

Președintele Consiliului de Stat este Domnul Georges Schroeder.

Puterea judecătorească. Constituția Marelui-Ducat reglementează foarte strict organizarea sistemului judiciar, consfințind independența acestuia față de puterile legislativă și executivă. Astfel, articolul 93 din Constituție statuează că „nici un judecător nu poate să accepte funcții plătite din partea Guvernului, decât dacă le prestează în mod gratuit și fără să prejudicieze asupra cazurilor de incompatibilitate determinate prin lege“, iar articolul 54.al.3 menționează că „mandatul de deputat este incompatibil cu acela de magistrat al ordinii judiciare“.

Tribunalele au competența exclusivă în materie civilă, dar dețin numai competențele ce le sunt acordate în mod special prin lege în materie de drepturi politice și chestiuni de contencios administrativ. Constituția

prevede, de asemenea, că „nu pot fi create tribunale sau comisii extraordinare, indiferent sub ce denumire“.

Curțile și tribunale judiciare cuprind: Curtea Supremă de Apel, Curți districtuale (2), Judecători de pace (3)

Curțile și tribunale administrative sunt alcătuite din: Oficiul Procurorului de Stat, Curți și tribunale administrative, Curtea Constituțională.

Judecătorii sunt numiți pe viață direct de către Marele-Duce și sunt inamovibili.

Administrația locală. Comunele formează autorități de autogovernare, constituite pe baze teritoriale, având personalitate juridică și administrându-și autonom patrimoniul și propriile interese.

Supravegherea administrației comunale este organizată prin lege. Legea poate deferi autorității de supraveghere unele decizii ale autorităților comunale, și poate prevedea chiar anularea sau suspendarea deciziilor emise de autoritatea comunală, în cazul în care acestea sunt ilegale sau contrare interesului public, fără a se prejudicia astfel puterile conferite tribunalelor judecătorești sau administrative.

Fiecare comună este condusă de către un Consiliu comunal ales de către locuitori o dată la 6 ani, automat în a doua duminică a lunii octombrie. Consiliul își elaborează anual bugetul și face închiderea exercițiului bugetar; elaborează reglementări comunale (cu excepția cazurilor de forță majoră) ce au menirea să asigure organizarea internă a comunei, precum și menținerea ordinii și aplicarea legii pe teritoriul localității. Poate de asemenea, cu acordul Marelui-Duce să introducă taxe comunale.

Ca organ al autorității centrale, **Primăria (primar și consilieri comunali)** are răspunderea aplicării efective a legilor și altor reglementări, precum și a hotărârilor Guvernului. Primarul este, de asemenea, responsabil pentru aplicarea legilor și reglementărilor în materie de poliție, sub supravegherea comisarului de district, precum și în materie de poliție penală.

13. Forțele armate

Conform Constituției, Marele-Duce comanda Forța Publică prin intermediul ministrului Forței publice.

Forța publică cuprinde Armata, Jandarmeria și Poliția. Jandarmeria și Poliția au rolul de a asigura ordinea internă.

Cu toate că nu dispune de o armată regulată, serviciul militar obligatoriu fiind abrogat la 29 iunie 1967, Luxemburgul participă la forțele aliate mobile (MAF), în cadrul NATO, precum și la constituirea Corpului militar european (Eurocorps). Totodată, în 1992-1993 a furnizat formațiuni militare (în trei rânduri succesiv, câte un pluton) pentru forțele de protecție ale ONU din fosta Iugoslavia – FORPRONU), iar actualmente dispune de o unitate militară permanentă pentru misiuni de menținere sau restabilire a păcii (International Security Assistance Force 2003/2004), ALTHEA – Misiune în Bosnia-Herțegovina 2004/2005, EUSEC Congo – Misiune UE pentru reforma sistemului de securitate în RD Congo 2006, EUTM Somalia/2010 – Misiune UE pentru activitatea de formare a forțelor militare somaleze) și pentru intervenții umanitare.

14. Sistemul de învățământ

Sistemul de învățământ cuprinde: învățământul preșcolar obligatoriu, cu durata de doi ani; învățământ primar obligatoriu, cu durata de 6 ani (începând de la vârsta de 6 ani); învățământ secundar, cu durata de 7 ani; învățământ universitar, realizat în cadrul Universitatii Luxembourg conform schemei «bachelor-master» (4 ani în total) pentru specializările: științe juridice, economice, studii literare și în domeniul științelor umane; pentru specialitatea «gestiune» (informatică de gestiune, comerț și bănci, gestiune și control), ciclul de studii este de 3 ani; în domeniul învățământului tehnic, ciclul de studii este de 3 ani la Institutul Superior de Tehnologie.

Formarea și perfecționarea cadrelor pentru învățământul preșcolar și primar se realizează în cadrul Institutului de Studii Educative și Sociale, într-un ciclu de 3 ani.

Formarea superioară și perfecționarea muzicală se realizează în cadrul Conservatoarelor de Muzică din Luxemburg și Esch-sur Alzette.

În 1991 a fost creat un Serviciu de formare permanentă a adulților.

15. *Presa și comunicațiile*

Presa scrisa: 11 cotidiene principale, între care “*Luxemburger Wort*”, “*Tageblatt*”, “*Lëtzebuurger Journal*”, cu un tiraj zilnic de 155.000 exemplare. Numeroase publicații gratuite (“*L’Essentiel*”, “*24 heures*”) și periodice editate de organizații sindicale sau patronale, de grupuri profesionale specializate. Conținutul publicațiilor este, în principal, cvadilingv (luxemburgheză, franceză, germană și engleză).

Radio: emisiuni zilnice în limba luxemburgheză, precum și în limbile franceză, germană, engleză, italiană și portugheză.

Televiziune: în Marele-Ducat se află sediul Companiei (RTL), care difuzează 564 de programe de televiziune. 94% din gospodăriile luxemburgheze sunt conectate la televiziunea prin cablu și 27 % sunt echipate cu antene parabolice pentru captarea programelor de televiziune.

Comunicații prin satelit: Luxemburgul găzduiește Societatea Europeană a Sateliților (SES), societate privată de drept luxemburghez care gestionează sistemul de sateliți ASTRA, care asigură acoperirea satelitară și difuzarea de programe de televiziune pentru 98% din suprafața mondială.

Servicii informatice: 82,8% din gospodăriile luxemburgheze sunt dotate cu calculator și material informatic conex și 80,1% dispun de acces internet (din care 90,7% internet de mare debit).

16. *Economia*

Caracteristicile generale ale economiei naționale luxemburgheze pot fi sintetizate astfel:

a) **Un stat foarte mic (cel mai mic din Uniunea Europeană) cu o largă deschidere spre integrare și schimburi comerciale**

Dependența Luxemburgului de piața externă este ilustrată prin faptul că exporturile de bunuri și servicii totalizează cca. 88% din PIB (comparativ cu cca. 60% în Belgia sau cca. 20% în Franța). Importurile ating ponderi apropiate (75-85% din PIB). De remarcat că industria exportă

peste 72% din producție, în timp ce băncile exportă peste 93% din serviciile lor. Balanța comercială a Marelui-Ducat este deficitară.

Luxemburgul a practicat continuu și promovează pe mai departe o politică de liber-schimb și de integrare economică, participând la Uniunea Vamală Germano-Luxemburgheză (1842) (denunțată la începerea primului război mondial), Uniunea Economică Belgo-Luxemburgheză (1921) și Uniunea Economică BENELUX (1944) care funcționează și în prezent. Marele-Ducat este recunoscut ca leagăn al ideilor comunitare și loc de implantare al primei instituții comunitare – Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO – 1952).

Luxemburgul este una din cele trei capitale permanente ale Uniunii Europene (alături de Bruxelles și Strasbourg), găzduind sediile mai multor instituții comunitare.

b) Mutații structurale dinamice în economie

Fiind una dintre forțele bazinului siderurgic al Marii Regiuni (alături de Lorena franceză și privincia germană Saar), economia Marelui-Ducat a fost serios afectată de criza structurală a siderurgiei anilor 70, generată în principal de supracapacitatea productivă la nivel mondial. Pentru Luxembourg, reorientarea strategică radicală și mobilizarea tuturor resurselor și forțelor economice într-o nouă directivă economică a fost o necesitate vitală. De la mijlocul anilor 1970, Luxemburgul a cunoscut schimbări profunde ale structurilor sale economice trecând de la o societate industrială, afectată de grava criză a siderurgiei – ramura economică de bază la acea vreme – la o societate a serviciilor, caracterizată printr-o expansiune remarcabilă a sectorului financiar-bancar.

Restructurarea economiei luxemburgheze se reflectă și în domeniul schimburilor externe de bunuri și de servicii, precum și al veniturilor la nivelul factorilor de producție. Deficitul balanței comerciale pe care Luxemburgul îl cunoaște din 1975 – sub efectul cumulat al crizei siderurgice, facturii energetice, dezvoltării consumului privat și anvergurii cheltuielilor de investiții – a fost resorbit prin soldul activ al factorului de capital și al excedentului degajat la nivelul serviciilor bancare și altor factori.

c) **Diversificare economică creativă**

De mai multe generații, Marele-Ducat figurează printre țările cu un nivel de trai deosebit de ridicat; aceasta s-a datorat îndeosebi sectorului siderurgic, care s-a dezvoltat spectaculos în a doua jumătate a secolului XIX, pe baza zăcămintelor de fier din sudul țării. Riscurile inerente monolitismului industrial au determinat elaborarea unei politici guvernamentale de diversificare economică, începută în anii 1950-1951. Ca urmare, Luxemburgul a reușit să iasă din monolitism și să dezvolte – mai ales în ultimele trei decenii – o structură industrială modernă prin atragerea a peste 100 industrii suplimentare, care au generat circa 9.000 de noi locuri de muncă. Restructurarea siderurgiei și cele 20.000 de locuri de muncă astfel disponibilizate, au fost compensate de celelalte sectoare, în special de terțiar. S-a realizat extinderea paletei serviciilor oferite de: bănci, societățile de asigurare și reasigurare, pavilionul maritim și audiovizual, apariția sectorului agroalimentar în afirmare, crearea unor entități mai mari și mai performante în comerț și artizanat, considerate tot atâtea probe tangibile ale vitalității economice a țării.

d) **Nivel de trai și calitatea vieții la cote înalte**

Această situație de excepție se explică prin varii factori între care: existența unor sectoare foarte productive (siderurgia, până în 1974; activitățile financiar-bancare în prezent); condițiile favorabile de schimb, care au evoluat pozitiv timp îndelungat (din 1913 până în 1960); o populație activă relativ numeroasă, pe fondul unui aport migrator important (de la 18,4% în 1971, la 34,2% în prezent).

Cu un PIB cifrat la e 37,7 miliarde EUR⁶ și o valoare a PIB de 57.968 EUR/locuitor, Luxemburgul deține cel mai înalt nivel de trai de pe continent și din UE (Conform indicatorului standard al puterii de cumpărare, exprimat în prețuri constante, media UE pentru cele 27 de țări este 100, iar valoarea aferentă Marelui-Ducat este 253. Pentru comparație, în UE, următoarele clasate sunt Irlanda/139, Olanda/135, Austria/ 123, Suedia/121

⁶ La 31 decembrie 2008.

și Marea-Britanie/117, iar la nivel mondial – inclusiv țări europene, dar ne-membre ale UE, pe locuri fruntașe se situează Norvegia/190, SUA/152, Elveția/141 și Japonia/111).

Salariul minim brut pe economie⁷ se cifrează la 1610 EUR.

De remarcat că nivelul de viață nu este constituit exclusiv din elemente cuantificabile, la acestea adăugându-se o serie de factori precum densitatea moderată a populației, absența unor mari orașe, căi de comunicație moderne, diversitatea peisajelor, vegetația abundentă, bogăția vieții culturale, posibilitățile numeroase de destindere sportivă ș.a., care contribuie, de asemenea, la relevarea calității vieții în Luxemburg.

e) **Piața financiară – motor al economiei naționale**

Șocul frământărilor economice care ating Europa sunt absorbite în Luxemburg de piața financiară, unde se exercită o activitate europeană și transcontinentală, ceea ce constituie atât particularitatea, cât și forța sa.

Structurarea pieței financiare a fost operată în patru direcții principale:

- Activitatea interbancară;
- *Private Banking*: peste jumătate din numărul băncilor provin din țările limitrofe, la acestea adăugându-se băncile de origine elvețiană, americană și scandinavă. Piața financiară se bazează pe o clientelă internațională, în căutare de o gamă vastă de produse financiare și de investiții, într-un cadru fiscal atrativ;
- *Organismele de plasament colectiv*: centrul financiar luxemburghez este liderul incontestabil în comercializarea transfrontalieră a fondurilor de investiții;
- *Asigurările prin liberă prestare de servicii*, produsele luxemburgheze în domeniul asigurărilor oferind importante facilități în materie de transmitere de patrimoniu.

⁷ La 1 iulie 2010.

În Marele-Ducat funcționează actualmente 158 instituții bancare (dintre care numai 21 belgo-luxemburgheze), cu un efectiv total de 27.208 persoane și o sumă de bilanț cifrată la 931.600 miliarde EUR⁸.

Sectorul cheie al pieței financiare luxemburgheze este legat direct și indirect de piața internațională a capitalurilor, în principal, de valorile mobiliare. Piața obligațiunilor înființată în 1963 este cea care a declanșat avântul pieței financiare din Marele-Ducat. Două instituții fundamentale sunt la originea acestei expansiuni: Bursa din Luxemburg și Cedel/Clearstream, veritabila coloană vertebrală a structurii sale operaționale.

Bursa este puternic inserată în structura socio-economică a țării, având și o largă expunere europeană și internațională. Specialitățile Bursei luxemburgheze – a cărei vocație este eminentamente internațională – sunt constituite de împrumuturile în zi, împrumuturile în EUR, marile valori internaționale și fondurile de investiții. Actualmente sunt active 49.049 linii de cotație, cu un volum de 1,41 miliarde EUR.

În 1979 a fost creată în Luxemburg societatea Cedel, organism de păstrare centralizată și de cliring a euro-obligațiunilor. Cedel, devenită ulterior Clearstream, este recunoscută în prezent ca „una dintre instituțiile cele mai importante și mai prestigioase ale pieței internaționale de valori mobiliare – așa-numitele *global securities market* acțiunea sa întinzându-se pe cinci continente“. Această structură utilizează o rețea de telecomunicații care leagă peste 3.000 de instituții financiare specializate, repartizate în peste 70 de țări, dispunând de depozite de peste 560 miliarde USD și realizând zilnic 25.000-30.000 tranzacții, cu o valoare totală de 20 la 23 miliarde USD.

Dezvoltarea decisivă a sectorului financiar-bancar luxemburghez din perioada postbelică are la origine demersurile economice și politice ale lui Pierre WERNER, aflat timp de 20 de ani în fruntea guvernului Mare-lui-Ducat, care a avut rolul hotărâtor în conceperea și dezvoltarea sistemului. Pierre WERNER, precursor al integrării monetare europene („*Planul Werner*“ relativ la realizarea uniunii economice și monetare în etape și introducerea monedei unice europene) a conceput și susținut dezvoltarea

⁸ Date la 31 decembrie 2008.

unea dintre cele mai mari piețe financiare de pe continent, pe baza unui complex de măsuri bazat pe 3 principii: legislație fiscală atrăgătoare, secret bancar absolut, servicii.

Printre principalele elemente care au favorizat înflorirea sectorului financiar-bancar se numără: implementarea unui cadru legal favorabil și a unui regim fiscal avantajos (secretul bancar, regimul flexibil în materie de provizionare bancară); eficacitatea supravegherii prudențiale; situația geografică favorabilă și costuri competitive; prezența unei forțe de muncă înalt calificate; capacitatea de a forța de muncă străină foarte specializată, în special transfrontalieră; transpunerea rapidă a directivelor Uniunii Europene în legislația națională; acumularea rapidă de know-how.

Introducerea monedei unice, avându-l pe Pierre WERNER printre principalii inspiratori și artizani, a dus la întărirea pieței unice, relațiile comerciale între țările UE crescând cu 7-8%, iar analizele recente preconizând o creștere cu până la 40% pe termen lung. Efectele pozitive asupra economiei deschise a Marelui-Ducat fiind evidente: relațiile comerciale au crescut cu 8%, iar stabilitatea sistemului financiar bancar a sporit considerabil datorită eliminării riscului de schimb.

Introducerea monedei unice a fost însoțită de o adaptare legislativă și de reglementare pe diverse planuri, caracterizată de:

- flexibilitatea autorităților administrative și fiscale cu privire la controlul prudențial și la previzionarea riscurilor;
- reglementări stimulative ale activității financiare;
- absența inițială a rezervelor minime obligatorii (condiție impusă ulterior o dată cu crearea Băncii Centrale Europene în 1998);
- un mecanism legislativ în domeniul sistemul financiar-bancar cu caracter puternic inovator, bazat pe consultarea permanentă a autorităților cu asociațiile profesionale și experții din domeniul respectiv (reunite în *Federația Luxemburgheză a Industriei Financiare*).

În ultimii ani, unul dintre atuurile de bază ale sectorului financiar-bancar luxemburghez a fost și este supus tot mai mult eroziunii exercitate de demersurile SUA exprimate în structurile multilaterale, precum și de presiunile comunitare care, invocând necesitatea armonizării, doresc ca

legislația din Marele-Ducat să se alinieze conduitei de suprimare a facultății de a se prevala de o practică legislativă națională pentru a refuza să dea curs cererilor de informații provenind din partea unor administrații străine. Fără a recurge la o asemenea revizuire legislativă, Marele-Ducat a procedat, în special după 2008, la încheierea unor acorduri bilaterale în conformitate cu convenția-model a Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) în materie de cooperare fiscală internațională.

Luxembourgul este în prezent cel mai important centru internațional de *Private Banking* al zonei Euro, pe al doilea loc în lume în domeniul fondurilor de investiții (după SUA) și printre primele zece piețe financiare la nivel mondial.

f) Economia și competitivitatea – principalul domeniu al armonizării platformelor politice.

În clasamentul internațional al competitivității⁹, Marele-Ducat de Luxemburg ocupă locul 12 la nivel mondial (față de poziția a 5-a în perioada 2005-2007). Pentru cuantificarea competitivității, patru indicatori sunt luați în considerare: performanța economică, eficacitatea guvernamentală, eficiența afacerilor și infrastructura. Se remarcă constanța performanțelor companiilor luxemburgheze și economiei în general – bazată pe dinamismul comerțului exterior cu produse înalt productive și pe exportul de servicii – permițând astfel țării să își recompenseze locuitorii cu un nivel de viață ridicat și cu o foarte bună rată de creștere a ocupării forței de muncă.

Este o părere larg împărtășită pe plan local că, dacă în ultimii 30 de ani Luxemburgul a reușit să realizeze o formidabilă reconversiune a economiei sale, aceasta s-a datorat solidarității naționale a consensului asupra faptului că o țară mică și, deci mai vulnerabilă, trebuie să fie mai inventivă și mai activă.

Definitoriu pentru epoca postbelică este că Marele-Ducat a fost condus de guverne de coaliție, chiar și în momentele în care unele partide

⁹ IMD (Institutul Internațional pentru Managementul Dezvoltării), “*World Competitiveness Yearbook 2009*” (*Anuarul competitivității globale în 2009*), Geneva, 2010.

au fost în pragul majorității absolute. Totodată, în întregă această perioadă, economia a constituit domeniul prioritar în care platformele politice ale principalelor partide politice au înregistrat cea mai completă armonie de orientări, priorități și mijloace fundamentale de acțiune, fapt determinant pentru evoluția și nivelul dezvoltării economice actuale a Luxemburgului.

Mai mult, în domeniul economic se poate constata o acțiune concertată constantă și vizând o îndelungată perspectivă a dezvoltării economico-sociale a țării, ceea ce s-a reflectat cel mai bine în legislație (de exemplu, legea-cadru privind expansiunea economică), dar și la nivelul acțiunii practice, în sensul preluării succesive și continuării aplicării orientărilor fundamentale ale guvernărilor anterioare, bineînțeles, cu accentele și ajustările impuse de cerințele fiecărei etape de dezvoltare.

Reflexul în plan social al armonizării din economie îl constituie creșterea continuă a nivelului de trai al populației pe fondul menținerii păcii sociale în țară.